

Bjørnstjerne Bjørnson

Leonarda

Skuespil i fire handlinger

bokselskap.no

Oslo 2019

bokselskap.no, Oslo 2019

Bjørnstjerne Bjørnson: *Leonarda*

Teksten er hentet fra Universitetet i Oslo/dokpro.uio.no. Dokprostektst er basert på *Samlede Digter-Verker*, standardutg. i 9 bind, Kristiania, Gyldendal, 1919–20.

ISBN: 978-82-8319-468-5 (digital, bokselskap.no), 978-82-8319-469-2 (epub), 978-82-8319-470-8 (mobi)

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

DE HANDLENDE

BISKOPPEN.

CORNELIA, *hans søster*

HAGBART, *hans bror-søn*

OLDE-MOR

FRU FALK

ÅGÅT, *hennes søster-datter*

GENERAL ROSEN

JUSTITIARIUS RØST

FRU RØST

PEDERSEN, *fullmægtig hos fru Falk*

HANS

EN PIGE

FØRSTE HANDLING

En stor stue, hvortil dørene i baggrunden står åbne. Et bord til venstre; gammel-dags møblement; en pult til højre. Ved denne står fru Falk.

Første møde.

Fru Falk (*i ophæftet ridedragt*).

Dette er tabt.

Pedersen.

Men, frue –

Fru Falk.

Tabt, hvert gran. Jeg sælger ikke forbrændte sten. Hvor meget blir det? To fulle kamre, det er 24,000 sten. Efter prisen nu: 576 kroner. Hvad går der af Dem, mand? Vil De, jeg skal afskedige Dem?

Pedersen.

Frue, det er første gang –

Fru Falk.

Nej, det er det heller ikke, – d. v. s. nok første gang, at stenene brændes; men Deres optælling har gentagende været fejlagtig, så De har narret mig til at sende falsk faktura. – Jeg spør, hvad går der af Dem?

Pedersen.

Frue, gode frue!

Hans (*kommer*).

Hesten er færdig, frue, – og generalen kommer op ad alléen.

Fru Falk.

Godt. – (*Hans går.*) Har De begyndt at drikke, Pedersen?

Pedersen.

Nej, frue.

Fru Falk.

Det lignede Dem heller ikke. Men hvad er det så? De ser også helt forandret ud. – Pedersen! Nu véd jeg det! Jeg så Dem komme roende over elven i går fra skog-huset. Er De forelsket?

Pedersen (*vender sig mod baggrunden*).

Fru Falk.

Således. Og ikke lykkelig? (*Hun går hen og lægger sin hånd på hans skulder og står bortvendt som han.*) Har hun givet Dem sit løfte?

Pedersen.

Ja.

Fru Falk.

Men det er jo ingen brav pige! Hun er Dem ikke tro. (*Hun bøjer sig dybere ned mod hans ansigt.*) Og alligevel elsker De hende? (*Hun forlader ham.*) Da er De en svag mand, Pedersen. Det er umuligt længer at elske den, som har sveget os. (*Hun drager den ene ride-handske på.*) Man kan lide forfærdelig ved det en stund; men elske –! nej!

Pedersen (*bortvendt*).

Den, som ikke har prøvet det, har så godt ved at tale.

Fru Falk.

Prøvet det? ... Det véd De ikke. – Kom til mig i kvæld Kl. 7.

Pedersen.

Ja, frue.

Fru Falk.

Så skal jeg tale med Dem. Vi skal gå en tur sammen.

Pedersen.

Tak, frue.

Fru Falk.

Jeg tror, jeg skal kunne hjælpe Dem over dette, Pedersen. Og da det står så, – tænk ikke mere på stenen, eller på hvad jeg har sagt. Undskyld mig! (*Rækker hånden.*)

Pedersen.

Frue! (*Griber den.*)

Annet møde

Generalen (*i døren*).

God morgen! (*Pedersen kommer opover.*) Død og sylte, Pedersen! De ser ud som smeltet smør. (*Pedersen går. Til fru.*) Er De sjælesørger så tidlig på morgenen og på en så vakker dag? Det var svært. – Har De så fåt brev fra Ågåt?

Fru Falk (*mens hun sætter hatten fast*).

Nej, jeg véd ikke, hvad der går af pigebarnet. Nu er det snart fjorten dager –

Generalen.

Hun morer sig. Jeg kan huske, da jeg morede mig, da skrev jeg aldrig.

Fru Falk (*ser på ham*).

De har nok også moret Dem i går aftes?

Generalen.

Kan De se det! Av! – Jeg tænkte, at efter badet og ride-turen –

Fru Falk.

Nej, dette kan ikke gå således! –

Generalen.

Det véd De så godt, frue, at når jeg ikke får være her, så er jeg i klubben.

Fru Falk.

Men er det da ikke muligt at komme i klubben uden at – *(Stanser med tegn på foragt.)*

Generalen.

Jeg véd, pokker, hvorledes det går til. Men der sættes altid et glas for meget for mig.

Fru Falk.

Et? Sig tre!

Generalen.

Gærne det. De véd, jeg aldrig har været stiv i regning.

Fru Falk.

– Så kan De også nu få ride ud alene.

Generalen.

Men, frue –!

Fru Falk.

Ja, jeg rider ikke i dag sammen med en mand, som var full i går.

(Hun tager hatten af igjen.) Hans! *(Han høres svare.)* Sæt min hest in så længe!

Generalen.

Frue, De straffer ikke mig alene, men Dem selv, som ikke får se naturen på en dag som denne, – og så naturen, som ikke får se Dem! –

Fru Falk.

Kan ingen mere få Dem til at være alvorlig?

Generalen.

Jo da! – Den dagen der fejler Dem noget, frue, vil jeg blive alvorlig.

Fru Falk.

De går altså her og venter på, at jeg skal blive ulykkelig? De skal få vente en stund, vil jeg håbe. *(Går til pulten.)*

Generalen.

Jeg håber det samme! Ti så får jeg imidlertid dog gå her.

Fru Falk.

Lige til der kommer ordre fra Amerika.

Generalen.

Naturligvis, – til der kommer ordre fra Sherman.

Fru Falk.

Ja, De har ikke fåt nogen?

Generalen.

Nej.

Fru Falk.

Dette begynder at blive mistænkeligt. Hvor længe er det siden, jeg fik Dem til at skrive?

Generalen.

Ja, den, som huskede det!

Fru Falk.

Der faller mig noget in ... De skrev dog vel –?

Generalen.

Vist skrev jeg ... Jeg gør altid, hvad De befaler.

Fru Falk.

De krammer i Deres store rytter-bart, – og da har De altid noget narreri for ...

Generalen.

Hvor kan De tro –?

Fru Falk.

De *har* ikke skrevet! Nej, hvorfor har dette dog ikke falt mig in før?

Generalen.

Jeg har skrevet gentagende; jeg forsikrer Dem –!

Fru Falk.

Men ikke til Sherman? Ikke meldt Dem på ny til tjeneste?

Generalen.

Kan De huske de russiske cigaretter, jeg så ofte har rost? Nu har jeg fåt dem. Jeg tog nogle med til prøve: kan jeg få lov til at –

(Byder.)

Fru Falk.

Skammer De Dem ikke for mig?

Generalen.

Jeg gør alt, hvad De befaler ...

Fru Falk.

De opholder mig i mere enn to måneder med udflugter, med ... et fullendt komedie-spil! En evropæisk officer, som i den store amerikanske krig har vunnet ære, rang og fast ansættelse ... kan kaste sin tid bort med sådant – og annet, det er nu et helt år –

Generalen.

– Om forladelse: – otte måneder.

Fru Falk.

Er det kanske ikke længe nok?

Generalen.

Altfor længe. Men *De* véd bedst, hvorfor jeg gør det! –

Fru Falk.

Har jeg bedt Dem komme hid? De tror, De skal trætte mig ud?

Generalen.

Leonarda!

Fru Falk (*ser på ham*).

Generalen (*gør en ceremoniel bøjning*).

Om forladelse, frue.

Fru Falk.

Nu skriver De Deres brev her, hvori De melder Dem til tjeneste straks.

Generalen.

Som De befaler.

Fru Falk.

Jeg skal lægge det i posten.

Generalen.

Mange tak.

Fru Falk.

De drejer igen Deres bart? Hvad pønser De på?

Generalen.

Jeg? – Er det her, jeg skal skrive?

(Går til pulten.)

Fru Falk.

Ja. *(Han tager en pen.)* – Å, nu har jeg det. Når De kommer hjem, skriver De et andet brev, hvori De tilbagekaller dette?

Generalen.

Ja, naturligvis.

Fru Falk.

Ha, ha, ha! *(Sætter sig.)* Nej, jeg opgiver Dem!

Generalen.

Mange tak, frue! – Vil De så smage en af mine cigaretter?

Fru Falk.

Nej.

Generalen.

Og ikke ride ud?

Fru Falk.

Nej.

Generalen.

Tør jeg komme *hid* i kvæld?

Fru Falk.

Jeg er optaget.

Generalen.

Men De rider ud i morgen tidlig?

Fru Falk.

Det véd jeg ikke.

Generalen.

Så skal jeg tillade mig at komme og forespørge. Jeg ønsker Dem en behagelig dag, frue!

Fru Falk.

Men der står jo en fremmed herre i døren!

(Rejser sig.)

Generalen.

Hvad? *(Vender sig.)* Han? Våger han at komme hid? *(Kommer til at kaste et øje ud af det åbne vindue.)* Tprrr! Tprrr! Men, Hans! Ser du ikke, min hest er kommen løs? *(Går hurtig opover forbi herren, som bøjer sig hilsende, og derpå ud.)*
Tprrr! Tprrr! –

Tredje møde

Hagbart.

Frue! –

(Stanser.)

Fru Falk.

Tør jeg spørge? –

Hagbart.

De kjenner mig vel ikke?

Fru Falk.

Nej.

Hagbart.

Jeg er kandidat Hagbart Tallhaug.

Fru Falk.

Og det siger De mig – smilende!

Hagbart.

Dersom jeg først får lov til –

Fru Falk.

Hvorledes tør De komme hid?

Hagbart.

Dersom jeg først får lov til –

Fru Falk.

– Ikke til et ord! Eller er der to af dette navn?

Hagbart.

Nej.

Fru Falk.

Så er det Dem, der trådte op i filharmonien, da jeg søgte om adgang for mig og min plejedatter, – og kalte mig «et tvetydigt fruentimmer»? Det er Dem?

Hagbart.

Ja, frue, – og jeg må –

Fru Falk *(samtidig og stærkere).*

Så skal De herfra! Hans!

(Denne svarer uden for det åbne vindue.)

Hagbart.

Frue, får jeg først lov til –

Fru Falk.

Hans, vil du følge den herre bort fra min ejendom?

Hans.

Ja-ha da!

Hagbart.

Å, vent lidt, Hans!

Hans.

Skal jeg? –

(Ser på fruen.)

Hagbart.

Det gælder Deres søster-datter, frue!

Fru Falk.

Ågåt! – Er der noget på færde med Ågåt? Jeg har ikke fåt brev! –

Hagbart.

Vent udenfor, du Hans!

Hans.

Skal jeg? –

Fru Falk.

Ja, ja! – Hvad er det?

Hagbart.

Intet farligt, frue, ...

Fru Falk.

Men hvorledes kan *De* komme her fra Ågåt!

Hagbart.

Det er ikke så godt at undgå hverandre ved et bade-sted, frue. Jeg

må ellers vidne, at frøkenen gjorde sit bedste. Hun viste mig al ringeagt, som var mulig og lidt til. Men hun kunde jo ikke forbyde mig at tale med de samme, som hun selv talte med, ej heller at være, hvor også hun var, – og så kom det som af sig selv, at ... ja, at frøkenen hørte fra mig og hørte på mig ... og tilsidst ennog talte med mig.

Fru Falk.

Med Dem?

Hagbart.

Ja, frue, – det nytter ikke at nægte det; hun talte virkelig med mig og det gentagende.

Fru Falk.

Men hvad gælder Deres besøg her?

Hagbart.

Dersom De vilde tillade mig –

Fru Falk.

Jeg ønsker Deres ærende, kort, bestemt, ikke det ringeste mer.

Hagbart.

Men jeg kan ikke komme med det, før jeg får –

Fru Falk.

Enten De kan eller ej, jeg vil intet andet; ti De skal ikke kunne sige, at De også er kommen i nogen samtale med mig.

Hagbart.

Når intet andet står igen: jeg er bleven forelsket i Deres plejedatter, frue! –

Fru Falk.

De? i Ågåt? – Den straf fortjente De!

Hagbart.

Ganske vist, frue.

Fru Falk.

Ha, ha, ha! Så det er De ble't.

Hans (*i den åbne dør*).

Nu kan jeg vist gå?

Fru Falk.

Ha, ha, ha! Ja, gå! Nu? Hvad så videre? Har De ladet Dem mærke dermed for Ågåt?

Hagbart.

Ja, frue.

Fru Falk.

Og hvad fik De så opleve? – De tier; det koster Dem at sige det?

Hagbart.

Jeg er glad over, at De er bleven munter, frue.

Fru Falk.

Ja, dette er morsomt. Nej, hvad svarede så Ågåt? Hun er ikke ordknap.

Hagbart.

Det er hun ikke. Vi kom hid i dag på samme damp-skib –

Fru Falk.

På samme damp-skib –? Ågåt og De? Er det en forfølgelse, De har sat i gang?

Hagbart.

Frue, De vil intet forstå, så længe jeg ikke får lov til –

Fru Falk.

Jeg ønsker resten fortalt af min nièce, som altså straks må være her.

Hagbart.

Ganske vist, men –

Fru Falk.

Dette kan ikke fortsættes her! Vil De forfølge min plejedatter med Deres kærlighed, som De har forfulgt mig med Deres had, så står det

Dem jo frit for. Men hid må De ikke komme! Her kan jeg forbyde det.

Hagbart.

Men gode, bedste frue –!

Fru Falk.

Jeg begynder virkelig at tabe tålmodigheden, eller rettere, jeg har allerede tabt den. Hvad vil De her?

Hagbart.

Da der ikke er andet for – nej, jeg skal ligefrem fortælle det, skønt det kommer hovedkulds, – jeg står her for at bede om Deres plejedatters hånd.

Fru Falk *(som har taget handskerne til sig igen).*

Hvis jeg var en mand, vilde jeg, for at svaret ikke skulde være «tvetydigt», kyle denne handske i Deres ansigt.

Hagbart.

Men da De er en kvinde, så gør De det ikke.

Hans (*i døren*).

Ågåt, frue! –

Ågåt (*udenfor*).

Tante!

Fru Falk.

Ågåt!

Fjerde møde

Ågåt.

Tante! – Å, den skammelige Hans! jeg gjorde tegn til ham; jeg vilde overraske –

(Kaster sig til hende.)

Fru Falk.

Barn, du har ikke sveget mig?

Ågåt.

Sveget dig? Jeg?

Fru Falk.

Jeg vidste det! (*Omfavner hende.*) Tilgiv mig! jeg havde et øjeblik den forfærdelige mistanke, – men straks jeg ser dig, er den borte! – Velkommen! Velkommen! Hvor er du dejlig! Velkommen!

Ågåt.

Å, tante! –

Fru Falk.

Hvad er det?

Ågåt.

Du véd det jo nu.

Fru Falk.

Hans skammelige forfølgelse, ja!

(Hagbart har imidlertid forladt scenen.)

Ågåt.

Hys! – Nej, han er borte! – Har du været uartig mod ham?

Fru Falk.

Ikke som han fortjente ...

Ågât.

Sa' jeg ham det ikke?

Fru Falk (*leende*).

Hvad sa' du ham?

Ågât.

Hvor hidsig du kan være! – Var du virkelig slem imod ham?

Fru Falk.

Har du medlidenhed – med ham?

Ågât.

Om jeg har –? Men, Gud! har han da ikke sagt dig? –

Fru Falk.

Hvilket –?

Ågåt.

At han? At jeg? At vi? Nej, tante, se ikke så forfærdelig på mig! Du véd det ikke!

Fru Falk.

Nej!

Ågåt.

Gud trøste og hjælpe mig! Tante –!

Fru Falk.

Men du er da vel ikke –?

Ågåt.

Jo, tante!

Fru Falk.

– med ham, som –? – Da har du jo alligevel –! Gå fra mig!

Ågåt (*synker i knæ*).

Hør mig, tante, gode, elskede tante!

Fru Falk.

Gå ud til ham! Bort!

Ågåt.

Har du set på ham, tante? Har du set, hvor dejlig han er?

Fru Falk.

Dejlig? Han!

Ågåt (*rejsende sig*).

Nej, Gud bevare mig, er han ikke engang dejlig! Så har du været over alle grænser.

Fru Falk.

For mig er han den mand, som under alles jubel i den lille hoverende by har kaldt mig «tvetydig». Når han en dag fremstiller sig her som forlovet med min plejedatter, så skulde jeg måske ikke

komme ud over de almindelige grænser? Utaknemmelige barn –

Ågåt.

Tante –

Fru Falk.

– for hvis skyld jeg i 8 – otte – år har ofret mit liv her i en afkrog under alle optænkelige savn! – Hun blir ikke voksen, før hun på sin allerførste udflugt flyr i armene på den, som har væltet skam ud over mig. Jeg skulde måske tage det som en naturlig sag? jeg skulde bare finne ham dejlig? – Jeg vil ikke se dig! Gå! –

Ågåt (*grædende*).

Tror du ikke, tante, at jeg har sagt mig alt dette selv? Jo, tusene ganger. Derfor har jeg heller ikke skrevet; jeg har gåt i den forfærdeligste vånde.

Fru Falk.

På den allersagtteste fornemmelse af noget sådant, skulde du være tyt hid, til mig, ... hvis der havde bare været en smule troskab i dig.

Ågåt.

Tante! (*På knæ.*) Tante!

Fru Falk.

At du var så ussel!

Ågåt.

Tante! – Det var jo, fordi han angrede, hvad han havde gjort mod dig, at jeg først –

Fru Falk.

Han angrede? Han kom her smilende!

Ågåt.

Det har været af frygt, tante.

Fru Falk.

Smiler folk af frygt?

Ågåt.

Ikke andre; men han! Kære, han begynte også så med mig; han

smilede virkelig så dumt, og det har han siden sagt var af frygt.

Fru Falk.

Havde han haft ond samvittighed, som du inbilder dig, så havde han vel i det mindste skyndt sig at komme med en undskyldning.

Ågåt.

Gjorde han ikke det?

Fru Falk.

Nej, med alle mulige omsvøb og smilende stod han her – –

Ågåt.

– Så har du skræmt forstanden af ham, tante; han er kejtet, ser du; kære, han er jo teolog.

Fru Falk.

Så det er han også!

Ågåt.

Ja, det véd du jo, tante. Han er jo biskoppens brorsøn og selv teolog; det var jo derfor, han var så fanatisk før. Men just det, han dengang gjorde, vakte ham; ti han har et godt hjærte. Kære, gode tante

—

Fru Falk.

Rejs dig! Det er så tåbeligt at ligge således. Hvor har du lært det?

Ågåt (*rejses sig*).

Jeg véd virkelig ikke. Men du skræmmer mig så.

(*Græder.*)

Fru Falk.

Ja, det kan jeg ikke for. Ti det er du, barn, som først har skræmt mig.

Ågåt.

Ja, men det er jo ikke, som du tror, tante! han er jo ikke længer vor fiende; han har talt om sin handlemåde mod dig i så stærke, så fordømmende – jo, det *er* sant! – Ti vi har hørt det allesammen. Først gjorde han det til andre og lod mig vide det, siden hørte jeg selv på det, og endelig ligefrem til mig.

Fru Falk.

Hvorfor skrev du ikke det til mig.

Ågåt.

Fordi du ikke er som andre mennesker, tante! Havde jeg bare nævnt, at han var der, så havde du øjeblikkelig kaldt mig hjem. Du er jo ikke som andre.

Fru Falk.

Men hvorledes i al verden gik det til, at du kunde –?

Ågåt.

Bedste tante, den, som roser dig, er jo straks min ven, du véd jo det. Og når oven i købet *han* gjorde det, han, som havde været så uretfærdig mod dig, så kan du jo skønne, at jeg gik hele dagen i en fryd. Det var begyndelsen –

Fru Falk.

Ja, fortæl mig det hele!

Ågåt.

Nej, *det* er rent umuligt, tante! For det vilde ta' mange dager! Men bare det, tante, at jeg ingen anelse havde om, hvad det var, som gjorde mig så nervøs.

Fru Falk.

Men da det gik op for dig, hvorfor flygtede du ikke?

Ågåt.

Det var jo det, jeg gjorde! Men det er jo også just det, som har forvoldt det altsammen.

Fru Falk.

Hvorledes? Vær nu lidt ordnet, lidt rolig – og fortæl mig!

Ågåt.

Tak, tante! Tak, fordi du vil høre på mig! Gud, hvor jeg har –

(Græder.)

Fru Falk.

Så-! Så-! – Fortæl ganske ligetil!

Ågåt.

Ja ... jeg gik i otte dager i en feber ... jeg trode, jeg var syg ... De andre spurte, hvad der fejlede mig. Jeg vidste det virkelig ikke. Der var tusen ting at fortælle fra den tid; men du vilde ikke kunne forstå dem.

Fru Falk.

Å-jo.

Ågåt.

Nej, umuligt! Og jeg *kan* heller ikke ... Det var så ondt den gang ... og nu er det så sødt ...

Fru Falk.

Så vent med det! Men hvorledes gik det op for dig?

Ågåt.

Han talte til mig – rent ud!

Fru Falk.

Han fride?

Ågåt.

Ja vist. Å, jeg føler, jeg blir rød igen, bare jeg tænker på det.

Fru Falk.

Du bar dig dumt ad.

Ågåt.

Å, så græsselig!

Fru Falk.

Hvad gjorde du da?

Ågåt.

Jeg satte i et skrig, et virkeligt stort skrig, og løb løb hjem, pakkede min kuffert og på damp-skibet med én gang.

Fru Falk.

Og det var altså sammen?

Ågåt.

Altsammen? Det skete ude mellem alle mennesker.

Fru Falk.

Men, Ågåt!

Ågåt.

Det kom så aldeles forfærdelig uventet. Jeg er aldrig ble't så ræd i mit liv. Og bagefter så skamfull. Jeg gjorde ikke andet på damp-skibet hele vejen enn græd.

Fru Falk.

Men han kom jo på det samme skib.

Ågåt.

Tænk, han havde rejst landvejs over tangen og taget damp-skibet igen på den annen side. Ja, det vidste ikke jeg, før han sad der lige foran mig! Jeg trode, jeg skulde synke i dækket. Jeg vilde også da løbe, men – å, tante, jeg kunde ikke. Han så så vidunderlig på mig og tog begge mine hænder. Han talte; men det véd jeg ikke, hvad var; det gik ligesom rundt. Men de øjne, tante! Ja, du har ikke set dem, – derfor må du føle det så – ja, så ...

Fru Falk.

Nej, barn.

Ågât.

Der er noget ved ham, når han sådan sidder stille hos en, – det er så ægte. Og når han da ser på mig og siger ... jeg mener ikke netop med ord, skønner du ... men siger det alligevel: du er mig så kær! ... ja, det skælver i mig, – å, tante! – Kys mig, tante! – Så! Gud ske lov! Véd du, hvad han sagde idag?

Fru Falk.

Nej.

Ågât.

Den, som har fostret – han brugte det ord; det er sligt et højtideligt ord; men han er jo teolog – den, som har fostret en sådan pige ... det er mig, det, skønner du; jeg tænkte på alle mine fejl; han kommer tidsnok til at kenne dem –

Fru Falk.

Nu? Den, som har fostret en sådan pige som dig –

Ågåt.

– som mig, måtte være mageløs!

Fru Falk.

Du har vel ordentlig skrydt mig op?

Ågåt.

Tværtom! Det var, da han endelig vilde hid først før mig; han pligtede det, sa' han, at tage den første tårn. For Guds skyld, sa' jeg. Du kænner henne ikke; hun knuser dig!

Fru Falk.

Men, Ågåt!

Ågåt.

Da var det, han sa': Nej, den, som har fostret en slig, – o. s. v., o. s. v. – Å-hå, nu ser jeg, at du har været slem.

Fru Falk.

Jeg havde om formiddagen haft ærgrelser, – og jeg misforstod –

Ågåt.

Herefter skal du aldrig mere have ærgrelser. Ti véd du, menneskene er så gode, og nu skal du komme sammen med dem igen. Du, som selv er så god –

Fru Falk.

Nej, jeg er jo netop ikke god.

Ågåt.

Du? Du er bare så rasende uberegnelig, tante! Nej, hvad er det nu igen?

Fru Falk.

Jeg er ulykkelig, Ågåt!

Ågåt.

Hvorover, tante? Over mig?

Fru Falk.

Du er sol-strålen i mit liv; du forgyller, du varmer, du optør; – men

just derfor –!

Ågåt.

Just derfor! Tante, jeg forstår dig ikke?

Fru Falk.

Jeg er plump, jeg er hård, jeg er mistænksom, ond. Jeg er vild, jeg er uden mådehold som før, – som altid. Hvorledes må jeg se ud i hans øjne – og i dine? Sig mig det! Er jeg ikke plump, styg, – hvad?

Ågåt.

Du er den skønneste i hele verden! Du er bare ubændig af kraft, af mod, af ungdom ...

Fru Falk.

Nej, nej, nej, sanheden! Jeg fortjener den! Ti det er dog for din skyld, at jeg i otte år har omgået bare arbejds-folk. Alt mit skal blive dit. Derfor, Ågåt, hav ærbødighed for mig! Sig mig sanheden! Er jeg ikke ... hvad skal jeg kalle det –? sig det lige ud, *du!*

Ågåt.

Dejlig!

Fru Falk.

Nej, nej! Jeg har aldrig følt det som nu, at jeg i disse otte år har været i bærg. Alle bøger fra den store bevægelse derude har ikke bragt lys nok. De blegner for det første levende glimt af menneske-mylleret. Bare din ny dragt, din moderne hat, ... disse farver, deres sammensætning har bud fra en udviklet skønhedssans, som jeg ikke mere ejer; der spiller i dem tusene forudsætninger, jeg ikke har fulgt. Dit væsen bærer duft in af noget evig friskt, der ikke mere er til for mig. Du er så let, kvik, insmigrende omkring mig; alt her blir gammelt, tungt, usammenhængende, ... men jeg allermest!

Ågåt.

Nej, nu må jeg sige dig, hvad han sa', siden du ikke vil tro mig selv.

Fru Falk.

Han kænte mig jo ikke?

Ågåt.

Nej, det er også bare indirekte om dig; ti han sa', han havde aldrig længtes efter at lære at kænne et menneske så stærkt, som han nu længtes efter dig. Ti ved at omgås mig havde han opdaget dig, – han brugte det udtryk! Og det måtte endelig engang være et –

Fru Falk.

Nej, ikke mere! Jeg tåler det ikke! – At det nu også netop skulde være ham, som vi har –

Ågåt.

– hadet så! – ja, er det ikke mærkværdigt?

Fru Falk.

Den første gang, du flyr ud –!

Ågåt.

– ja, ikke sant? –

Fru Falk.

Så kommer du hjem igen med favnen full af forsoning og kærlighed!

Ågåt.

Men til hvis ære er nu det, tante, uden til din, du, som har «fostret» mig, – for at være i den teologiske stil. Og du klager over, at du her

hjemme har siddet og er ble't plump og styg ... og jeg véd ikke alt, du, som af din fabrik kan sende ud en sådan sejers-gudinne.

Fru Falk.

Nej, jeg klager ikke, når jeg ser, hører, – når jeg *har* dig! For sådan pris må der betales lidt. Jeg har jo været egenkærlig, som har trot, det var for meget. Dette er våren for dig –! Og for mig –?

Ågåt.

For dig? Nej, hvad fejler dig nu igen?

Fru Falk.

Jeg kom til at tænke: nu er min opgave slut.

Ågåt.

Din –? Du, som –? Nej, du gør mig sørgmodig ved sådant.

Fru Falk.

Det vilde være den største synd! Jeg er glad, glad! Jeg forsikrer dig; men du kænner –

Ågåt.

– dine ustyrlige, uudgrunnelige overgange, ja!

Fru Falk.

Gå nu, barn, og bring ham!

Ågåt.

Gud, hvor det klinger: bring ham! (*Går, stanser.*) Tak, søde, gode, dejlige tante!

Fru Falk (*kaster sig ved bordet med hovedet over sine armer*).

Ågåt (*høres udenfor*).

Jo, kom!

Hagbart (*langt borte*).

Virkelig?

Ågåt.

Kom, kom!

Hagbart (*udenfor, nærmere*).

Nej, er det sant?

Ågåt.

Nu skal du selv se!

Fru Falk (*rejser sig, tørrer sine øjne og går smilende mod dem*).

Ågåt.

Tante, her er han!

Hagbart.

Frue!

Fru Falk.

Tilgiv mig!

Hagbart.

Hvilket? – Nej, tilgiv De mig, frue! Jeg fik ikke sagt det. Jeg –

Ågåt.

Det kan vi tale om en annen gang! Lad nu tante få se på dig!

Fru Falk.

I vil ikke skuffe hverandre. Det ser jeg.

Ågåt.

Det var da underligt sagt af dig, tante!

Fru Falk.

Ja, elsk hverandre! Bær skønhed, varme, farver in i disse kolde stuer!

Ågåt.

Nej, men tante –!

Fru Falk.

Har I omfavnet hverandre?

Ågât (*går lidt fra ham*).

Fru Falk.

Så gør det!

(De omfavne hverandre.)

Ågât (*løber fra ham til tanten*).

Men, Gud, tante, græder du –?

Fru Falk.

Bryd dig ikke om mig! – Har De sagt det til Deres pleje-far, biskoppen?

Hagbart.

Ikke endnu.

Fru Falk.

Så det har De ikke. – Da står det værste tilbage, er jeg ræd.

Hagbart.

Nej; er jeg kommen så langt, da skal ingen mere kunne modstå!

Ågåt.

Hører du, tante?

Tæppet faller.

ANNEN HANDLING

Rum hos biskoppen. En dør i baggrunden fører in til et andet stort rum; desuden dør til højre f. t. Vinduer til venstre. Længst fremme ved et sådant en stor læne-stol. Bag denne et skrive-bord med stol foran.

En sofa til højre ved døren og stole ordnede foran og ved siden af denne samt i baggrunden.

Første møde

Biskoppen (*i sofaen*).

Du siger altid, at du har handlet efter din overbevisning, kære Hagbart. Nu vel; forbyder du mig at handle efter min?

Hagbart.

Jeg ber dig jo bare, onkel, om først at se hende, tale med hende.

Biskoppen.

Men når jeg nu ikke vil? Det er jo tungt, at du har valgt dig en livsledsagerinne uden for vor omgang; – imidlertid er hun dag for dag

ble't os kærere. For henne skal vi gøre alt. Men længre går vi ikke. – Vil du læse brevet?

Hagbart.

Nej.

Biskoppen.

Det skulde du dog gøre. Det er ikke uhøfligt.

Hagbart.

Jeg kænner jo din milde form. Men det er sagen, onkel, – sagen!

Biskoppen.

Ja, – den kan jeg ikke ændre.

Hagbart.

Kunde du i alle fall ikke opsætte med at sende brevet?

Biskoppen.

Det er sendt.

Hagbart.

Det er sendt!

Biskoppen.

I morges. – Ja! – Derved er intet mere at gøre.

Hagbart.

Onkel, du er hård!

Biskoppen.

Hvor kan du sige det, Hagbart? Jeg finder mig i, at du forlader den teologiske bane. Én alene véd, hvor jeg sørger over det. *(Rejser sig.)*

Men jeg finder mig ikke i, at du drager et menneske in i min omgang, som ikke engang bærer sin mands navn. Véd vi, hvem hennes mand var? Hun både giftede sig og blev skilt i udlandet. Hennes liv senere hen kænner vi heller ikke; det har næppe været dadel frit. Siden hun kom hid, har hun ikke en eneste gang søgt kirken. Hun har levet højst ekscentrisk og nu i den sidste tid tilladt en mand at komme der, som har et slet rygte.

Hagbart.

General Rosen?

Biskoppen.

Ja, general Rosen. Han er dog næsten en dranker. Udsvævende er han vist også.

Hagbart.

Han kommer ellers overalt. Han kommer også hid.

Biskoppen.

Generalen har udmærket sig på val-pladsen; han har mange selskabelige egenskaber, gode forbindelser. Livet er engang så.

Hagbart.

Men fru Falk kan man afvise?

Biskoppen.

Hun er en kvinde.

Hagbart.

Mon hvor længe det vil tåles, at slig en forskel gøres?

Biskoppen.

Se, se; er du kommen did også? – Du har nok lagt dig til mange nye lærdomme i den senere tid?

Hagbart.

Du skulde én eneste gang have talt med fru Falk, du også!

Biskoppen.

Jeg skal betro dig noget, Hagbart! Justitiarius Røst, som bor derude på landet, har ofte set generalen komme fra hende på en højst upassende tid. – Med den sort fruentimmer taler jeg ikke.

Hagbart.

Men med den sort mænd?

Biskoppen.

Ja, som sagt, det er en annen sag.

Hagbart.

Ja-så. – Fru Falk har intet annet forhold til generalen enn medlidenhedens.

Biskoppen.

Har han da kjent hende før?

Hagbart.

Sansynligvis. Hun tar sig i ethvert fall alvorlig af ham. Ingen annen gør det.

Biskoppen.

Så har hun vel sin særskilte grun.

Hagbart.

Skal jeg sige dig den? Hun har mere hjærte enn vi andre; hun har større kraft til at bringe offer, enn vi har. Hun er en meget større natur, og hun har nåt en dybere udvikling, intellektuelt som moralsk, enn nogen af os.

Biskoppen.

Jeg hører på dig med den allerstørste forundring!

Hagbart.

Ja, misforstå mig ikke! Hun har sine fejl.

Biskoppen.

Nå, så det har hun dog! – Jeg vil alvorlig bede dig om noget, Hagbart. Rejs bort på en stund.

Hagbart.

Rejse bort!

Biskoppen.

Til din onkel professoren f. eks. Bare på en 8 à 14 dager. Du trænger stærkt til at blive klar – både over det ene og det andet. Du er i en stærk gæring.

Hagbart.

Det er jeg; men –

Biskoppen.

Tal ud!

Hagbart.

Jeg har været i gæring længer, enn du har vidst. Jeg har været det lige fra den dag i vinter, jeg gjorde fru Falk så forfærdelig uret.

Biskoppen.

Ikke netop uret; men –

Hagbart.

Jo, uret! Det blev skæbne-stenen i mit liv. Til et sligt fanatisk udbrud skulde det komme. Så forfærdedes jeg endelig over mig selv, – ja, jeg skal ikke plage dig med min hele lange kamp; du så den ikke; ti jeg var ikke her. Men da jeg tilsidst blev syg og måtte til bad og der fik se Ågåt, – det var mer enn alt, jeg havde spekuleret, det var sundheden selv, en ny sort menneske, det var endelig livets egen røst og bevægelse i rent betagende skønhed! Du kan ikke forestille dig, hvorledes jeg da straks længtes efter også at få se den, som havde opdraget hende. *Hun* måtte sidde inne med noget af det, jeg havde savnet, – altid savnet! Ti dette her – nu må det siges! – havde i grunden været mig unaturligt; det var for at døve savnene i mig selv, at jeg var ble't så fanatisk stræng mod andre. – Ja, det er ydmygende at tilstå sådant. Men det er sant. Jeg har altid været kejtet og hæftig. – Men hvad var det jeg vilde sige?

Biskoppen.

Du vilde naturligvis komme til fru Falk.

Hagbart.

Ja! – Kære, tænk nu ikke ondt. Men jeg har i alle disse dager ikke kunnet være fra hende.

Biskoppen.

Det er altså hende, du har talt med?

Hagbart.

Ja vist! – Ja, d. v. s. også med Ågåt. Du foreslår mig at rejse bort. Jeg kan ikke! Om jeg kunde fordoble mig selv eller tiden, – der, hos hende, strak det ikke til. Nej, nu har jeg funnet frem! Nu kan jeg ingensteds rejse hen.

Biskoppen.

Og dette kaller du: at finne frem! Stakkels gut!

Hagbart.

Ja, jeg kan ikke tale med dig. Du vil ikke forstå mig mere, enn da du satte olde-mors bibliotek op på loftet.

Biskoppen.

Ja, jeg ser, du har draget det frem igen. Nu; du har din fri vilje i det ene som i det andet. Du skal ikke kunne sige, jeg har øvet tvang.

Hagbart.

Nej, du er god, onkel, – mod mig.

Biskoppen.

Men her er noget nyt kommet til. Jeg har set det før i dag.

Hagbart.

Hvad mener du?

Biskoppen.

Du har da i denne samtale højst to ganger nævnt Ågåts navn.

Hagbart.

Det er jo heller ikke Ågåt, vi taler om.

Biskoppen.

Elsker du hende ikke mere?

Hagbart.

Om jeg elsker Ågåt? (*Ler.*) Kan du spørge? – Du mener –?

Biskoppen.

Ja, jeg mener –

Hagbart (*ler igen*).

Nej, det er en misforståelse, kære!

Biskoppen.

Jeg gentar: rejs bort på en 8-14 dager, Hagbart! Se på afstand – på dig selv og på andre!

Hagbart.

Det er umuligt! Aldeles umuligt, onkel! Det var, som vilde du sige til mig: læg dig ned og sov, Hagbart, i 8-14 dager; det vilde du have så godt af! – Nej, nu er endelig, ja, endelig alle mine kræfter i bevægelse; den er stundom så stærk, at jeg næppe kan styre den.

Biskoppen.

Just derfor.

Hagbart.

Just derfor må det stå til, onkel. Engang i mit liv stå til! – Nej, nu må jeg blive her! Ja, god morgen, onkel! Jeg trænger til at gå en tur.

Biskoppen.

D. v. s. til at se fru Falk?

Hagbart *(ler)*.

Desværre, jeg tør ikke gå did før i eftermiddag; ti jeg var der hele dagen i går. – Men alle mine tanker er ved denne samtale sat i gang igen, og da jeg ingen har at pleje dem med, må jeg ud og gå. Tak, onkel! du er i grunden overbærende med mig!

Biskoppen.

Du vil altså ikke læse brevet?

Hagbart.

Det er sant, – brevet! – Det kaster jo hele forholdet hen i uvished igen; – hvor kan jeg dog glemme det?

Biskoppen.

Ja, ser du selv, hvor uklart og løst alt er blevet i dig? Du trænger til at samle dig igen. Rejs bort!

Hagbart.

Umuligt! – Farvel, onkel!

Biskoppen.

Der er olde-mor!

Annet møde

Hagbart.

God morgen, olde-mor! Har du sovet godt?

Olde-mor (*kommende fra baggrunden*).

Udmærket!

Cornelia *(som fører hende).*

Hun har såmænd sovet til langt ud på dag.

Biskoppen.

Det fornøjer mig, bedste-mor!

(Tager hennes anden arm.)

Olde-mor.

Du behøver ikke at tale så højt. Klart vejr i dag. Hører godt. *(Til Hagbart.)* Du kom ikke in til mig i går aftes?

Hagbart.

Jeg kom så sent hjem, olde-mor.

Olde-mor.

Du behøver slet ikke at tale så højt.

Cornelia.

Hun vil altid lade, som hun hører.

Olde-mor (*er under dette ført til den store stol ved vinduet*).

Dette er en god plads ...

Biskoppen.

Og det glæder mig hver dag, du sidder der! –

Olde-mor.

dette vindue ... og denne spejl derude.

Cornelia.

Ja, der kan du følge med.

Olde-mor.

Som de skriger, alle mennesker!

Biskoppen.

Nu tillader du, at jeg går in og bytter om?

(Går in til højre.)

Cornelia.

Er det noget, du ønsker?

Olde-mor.

Nej, tak!

(Cornelia går ud af baggrunden.)

Hagbart.

Kære, gode olde-mor! Du er den eneste her, som forstår mig!

Olde-mor *(forsøger at se sig om).*

Er vi alene?

Hagbart.

Ja.

Olde-mor.

Hilser så biskoppen på fru Falk?

Hagbart.

Nej, desværre; han har skrevet hende et brev til.

Olde-mor.

Jeg tænkte det.

Hagbart.

Er det ikke forskrækkeligt, olde-mor! Ikke engang at ville se hende, tale med hende, før han dømmer.

Olde-mor.

De *er* slig disse ... Er vi alene?

Hagbart.

Ja, olde-mor! –

Olde-mor.

Men vær tålmodig, Hagbart! Du var nylig ligedan.

Hagbart.

Ja, olde-mor!

Olde-mor.

Jeg har set så mange slægter, ... så mange moder. I min tid var det tolerancen.

Hagbart.

Jeg har slig glæde af dine bøger, olde-mor!

Olde-mor.

Ikke sant? – Er vi alene?

Hagbart.

Ja, olde-mor.

Olde-mor.

Jeg er rigtig forelsket i din forlovede, Hagbart. Hun er som pigerne i min tid.

Hagbart.

Frejdig, hvad?

Olde-mor.

Fri, selvstændig. – Nu på en tid har de været annerledes. – – Er vi alene?

Hagbart.

Ja.

Olde-mor.

Gift dig, ... så flytter jeg til dig ... og til hende. Hys!

Hagbart.

Virkelig?

Olde-mor.

Hys! (*Ser ud.*) Der har vi justitiarius og hans frue. –

Cornelia (*i døren fra baggrunden*).

Justitiarius og frue kommer! Varsko din onkel!

Hagbart.

Ja.

Olde-mor.

Jeg kunde tænke det. De kom i går fra landet.

Hagbart.

Farvel da, olde-mor!

Olde-mor.

Farvel, min gut!

Tredje møde

Cornelia (*åbner døren i baggrunden*).

Vær så artig!

Fru Røst.

Takker så meget! Undskyld, at vi kommer så tidlig. Men vi kom i går in fra landet. Og min mand skal i dag i retten et øjeblik.

Justitiarius Røst.

Jeg skal i dag i retten.

Biskoppen *(fra højre)*.

Velkommen!

Begge.

Tak!

Fru Røst.

Undskyld, at vi kommer så tidlig. Men vi kom i går in fra landet, og min mand skal i dag i retten.

Røst.

Jeg skal i retten et øjeblik.

Biskoppen.

Jeg véd det.

Fru Røst.

Der er jo olde-mor allerede på sin plads!

Røst.

God morgen, bedste frue!

Fru Røst.

God morgen! – Nej, for Guds skyld, bliv siddende!

Olde-mor.

Å, jeg kan nok –

Røst.

Ja, den, som havde Deres styrke!

Fru Røst.

Min mand sa' just i går aftes til frøkenen ...

Olde-mor.

De behøver ikke at anstrænge Dem så. – Jeg hører godt.

(Man veksler blikke.)

Røst.

Jeg sa' just i går aftes til frøkenen; vi traf sammen et øjeblik ved opbyggelsen: –

Olde-mor.

Jeg véd det.

Røst.

«Jeg har aldrig set nogen over niti år have alle sine sanser i så god behold –

Fru Røst.

– i så god behold». Og så den helbred! Min mand er så plaget af astma i denne tid.

Røst.

Jeg er så plaget af astma.

Fru Røst.

Og min kardialgi, – den, å!

Olde-mor.

Den sygdom kænte vi ikke til i min tid.

Fru Røst.

Hun er så sød; hun husker ikke, at de var syge i hendes tid.

Biskoppen.

Vi har dog godt vejr nu.

Røst.

Et fortryllende vejr! Jeg forstår heller ikke, at netop nu – Nej, umag
Dem ikke, Deres højærværdighed! Jeg skal –

Fru Røst.

Min mand må have forkølet sig.

(Man sætter sig.)

Cornelia.

I bede-huset i går aftes var ikke frit for drag.

Røst.

Men vi sad i den øverste krog.

Fru Røst.

Vi sad i den øverste krog. Dette hindrede os i at hilse på Deres højærværdighed.

Biskoppen.

Der var så mange folk.

Røst og Frue og Cornelia.

Mange folk.

Fru Røst.

Der har Deres højærværdighed fåt en god hjælp.

Røst.

Ja, derom var alle enige.

Biskoppen.

Måtte han bare være, hvad jeg vilde kalle praktisk. Det er slemme tider nu.

Alle tre.

Slemme tider!

Fru Røst.

Vi hørte just i går, – ja, jeg kunde ikke spørge frøkenen om det; der kom så mange folk for at hilse på os, – vi hørte just –

Røst.

– og det er grunden, hvorfor vi kommer hid i dag; – vi går altid direkte.

Fru Røst.

Direkte! Det er min mands valg-sprog.

Biskoppen.

Sansynligvis om Hagbarts – forlovelse?

Begge.

– med frøken Falk?

Cornelia.

Jo, det forholder sig så.

Fru Røst.

Virkelig?

Cornelia.

Min bror fant, at han ingen ret havde til at modsætte sig.

Røst.

Ja-så. Ja, det må jo være tungt for Deres højærværdighed!

Biskoppen.

Det kan ikke nægtes.

Fru Røst.

Som kandidat Tallhaug har forandret sig!

Røst.

Han, som nylig –!

Biskoppen.

Unge mennesker nu til dags, frue, må ikke i så henseende dømmes for strængt.

Røst.

Tidsånden!

Biskoppen.

Jeg må ellers sige, at den unge pige ikke netop mishager mig.

Cornelia.

Min bror synes ganske godt om hende, skønt han finder jo hendes væsen noget frit, noget uoverlagt.

Fru Røst.

Men hennes pleje-mor!

Røst.

Ja, hennes pleje-mor!

Cornelia.

Min bror har besluttet ikke at besøge hende.

Begge.

Virkelig!

Fru Røst.

Hvor det glæder os!

Røst.

Det var det, vi vilde vide! Alle mennesker, som vi mødte i går, var spænte på det.

Fru Røst.

Alle! Vi var bekymrede.

Cornelia.

Min bror har skrevet til hende og ladet hende det forstå.

Røst.

Naturligvis!

Fru Røst.

Det glæder os!

Olde-mor.

Der holder en vogn udenfor.

Cornelia.

Jeg syntes virkelig også, at jeg hørte en vogn.

(Rejser sig op.)

Olde-mor.

En dame stiger ud.

Fru Røst.

En dame? – Gud, det skulde dog vel ikke –?

(Har rejst sig.)

Røst.

Hvad siger du?

(Rejser sig.)

Cornelia.

Hun bærer slør.

Fru Røst.

Jeg mener virkelig –? Kom, Røst, du, som kænner –?

Røst.

Det er henne; jeg kænner kusken! Hans!

Biskoppen *(som har rejst sig).*

Men det kan jo være frøkenen.

Cornelia.

Nej, frøkenen er det ikke. – Nu er hun allerede inne; hvad skal vi?

Fru Røst.

Har hun ikke fåt Deres højærværdigheds brev?

Biskoppen.

Jo, i morges.

Røst.

Og alligevel –?

Biskoppen.

Kanske netop derfor. Hm! – Du, Cornelia, må gå ud og –

Cornelia.

På ingen måde! Aldrig! –

Fru Røst (*til sin mand*).

Kom, min ven! Skynd dig, lad os gå! (*Søger sin parasol.*) Min parasol?

Biskoppen (*sagte*).

Nej, bliv heller lidt, hr. justitiarius!

Røst.

Således!

Fru Røst.

Min parasol! Jeg kan ikke finde min parasol. –

Røst.

Ti du går med den i hånden, min bedste!

Fru Røst.

Det gør jeg også! Se, hvor forskrækket jeg er ble't. – Skynd dig, kom! Kan vi gå den vej?

Røst.

Biskoppens sove-kammer!

Fru Røst.

Å! – Men når du er med, Røst? Ellers møder vi hende jo? Du står stille! Du skulde dog vel ikke –?

Røst.

Lad os vente lidt.

Fru Røst.

Vente? Så du får tale med hende? Nej, de mandfolk, er de dog ikke alle lige!

Biskoppen.

Men nogen må dog –! Cornelia!

Cornelia.

For alt i verden! Jeg rører mig ikke!

Olde-mor.

Gracchus!

Biskoppen.

Ja, bedste-mor!

Fru Røst.

Nu blander den gamle sig i det. Jeg tænkte det!

Olde-mor.

Høflighed er en pligt, som er fælles for alle.

Biskoppen.

Du har ret! *(Går mod baggrunden; i det samme bankes på udenfra.)* Vær så artig!

(Døren åbnes; fru Falk træder in.)

Fjerde møde

Fru Røst.

Der er hun!

Røst.

Men så vær rolig!

Fru Røst.

Vil du ikke nu heller –?

Fru Falk.

Undskyld; det er biskoppen?

Biskoppen.

Jo, frue! – Jeg har den ære at se –?

Fru Falk.

Fru Falk.

Biskoppen.

Må jeg forestille min søster? – Hr. justitiarius Røst; – fru Røst, –
og her –

(De går fremover.)

Fru Falk.

Fru «olde-mor», kan jeg tænke?

Biskoppen.

Jo. – Må jeg forestille fru Falk for dig, bedstemor?

Olde-mor (*rejses sig*).

Det glæder mig at se Dem, frue.

Fru Røst og Cornelia.

Hvad siger hun?

Olde-mor.

Som slægtens ældste – den eneste fortjeneste, jeg har – ønsker jeg Dem velkommen.

Fru Falk (*studser, knæler og kysser hennes hånd*).

Fru Røst.

Nej, du gode –!

Cornelia.

Nå!

Fru Røst.

Lad os komme herfra!

Røst (*sagte*).

Ønsker Deres højærværdighed –?

Biskoppen (*ligeså*).

Tak! Nu må jeg så alligevel til!

Røst.

Altså: god morgen!

Biskoppen.

Hjærtelig tak både for besøget og Deres åbne henvendelse til mig selv.

Fru Røst.

Det er vor vis, Deres højærværdighed. God morgen!

Cornelia *(da man vil tage afsked med hende).*

Jeg følger ud.

Røst *(til olde-mor).*

Beständig lige god helbred, frue!

Fru Røst.

Lev vel, frue! Nej, umag Dem ikke på ny. De har jo nylig overanstrengt Dem.

Olde-mor.

I lige måde.

Begge.

I lige –?

Biskoppen.

Hun har tænkt, De sagde: lev vel – eller lignende.

Begge.

Nå således!

(Ler. Derpå med stort alvor tavs kompliment for fru Falk. De følges ud af Cornelia og biskoppen; den sidste vender om halv-vejs.)

Biskoppen.

Vil De behage at tage plads?

Fru Falk.

Deres højærværdighed har i dag sendt mig et brev. *(Hun venter forgæves på et svar fra biskoppen.)* Deri lader De mig på en høflig måde forstå, at Deres familie ikke kan omgås mig.

Biskoppen.

Jeg tænkte, frue, at De selv ikke ønskede nogen omgang nu som før.

Fru Falk.

I virkeligheden vil dette sige, at jeg skal give de to unge min ejendom og selv drives bort.

Biskoppen.

Denne udlæggelse er Deres egen, frue.

Fru Falk.

Deres bror-søn har vist sagt Dem, at min ejendom ikke er stor nok til at ernære en familje her og mig et andet sted.

Biskoppen.

Sant nok. Men kan ejendommen ikke sælges?

Fru Falk.

– Og vi alle drage bort, mener Deres højærværdighed? Jo; men det er først nu at ejendommen skal blive til noget; nu kommer jo også jærn-banen. – Og så er den gammel i familjen.

Biskoppen.

Den er meget vakker.

Fru Falk.

Vi har fåt den kær.

Biskoppen.

Det gør mig ondt, at sagen stiller sig således.

Fru Falk.

Så skulde det måske få lidt indflydelse på Deres højærværdigheds bestemmelse?

Biskoppen.

Min bestemmelse, frue, tør intet hensyn tage til Deres ejendom.

Fru Falk.

Har jeg i disse otte år fornærmet Dem? Eller nogen her?

Biskoppen.

Frue, De véd selv, at De ikke har det.

Fru Falk.

Eller måske har jeg opdraget min søster-datter således, at jeg af den grun –?

Biskoppen.

Deres søster-datter gør Dem ære, frue.

Fru Falk.

Måske er det da mine folk, som har klaget over mig? eller nogen over dem?

Biskoppen.

Bedste frue, ingen, selv den skarpeste, kan sige andet, enn at De i dette forhold har været mønsterværdig.

Fru Falk.

Hvad er det så?

Biskoppen.

De kan næppe ville, at jeg til en dame –

Fru Falk.

Jeg skal hjælpe Dem. Det er min fortid.

Biskoppen.

Siden De selv siger det, – ja.

Fru Falk.

Finnes der intet, som kan forsones en fortid, som De for øvrigt ikke kænner?

Biskoppen.

Jeg har ikke set Dem søge nogen forsoning med den, frue.

Fru Falk.

De mener, at De ikke har set mig til skrifte eller i kirke?

Biskoppen.

Ja, frue.

Fru Falk.

Vil De, jeg skal søge forsoning ved at lyve?

Biskoppen.

Nej; men alene denne vej er den sikre.

Fru Falk.

Der er andre; jeg har valgt arbejdets og pligtens.

Biskoppen.

Jeg sagde: den alene sikre vej, frue. – Deres beskytter ikke mod fristelser.

Fru Falk.

Så er det noget bestemt, De tænker på? – Skal jeg hjælpe Dem én gang til? General Rosen.

Biskoppen.

Netop, frue.

Fru Falk.

Jeg burde fjærne ham?

Biskoppen.

Ja.

Fru Falk.

Men så var det også forbi med ham. Og der er meget dygtigt ved general Rosen.

Biskoppen.

Jeg hverken tør eller vil blande mig i forhold, jeg ikke kænner; men alene et grunfæstet rygte kan tage på sig at redde en mand som general Rosen.

Fru Falk.

De har vist ret.

Biskoppen.

De betaler en for høj pris, frue, og er dog ikke sikker på at opnå noget.

Fru Falk.

Nej. Men der er én ting til, og den har De glemt.

Biskoppen.

Og det er?

Fru Falk.

Barmhjærtigheden.

Biskoppen.

Ja-så. – Ja. – Når De tar det fra den side, har jo jeg intet at sige.

Fru Falk.

De tror det ikke?

Biskoppen.

Jeg vilde meget ønske, at det berode på, hvad *jeg* her tror. Det gør det ikke, frue.

Fru Falk.

Men De må inrømme, at man bør gøre godt selv med fare for sit eget rygte.

Biskoppen.

Uden tvil.

Fru Falk.

Se, det vilde jeg vende mod Dem, Deres højærværdighed! Det er muligt, De foreløbig tabte noget af menighedens sikre tro på Dem ved at hilse på mig; men nu véd De af min egen mun, at hint rygte er falsk, og at De tværtom bør støtte mig i det, som jeg her prøver at gøre. Og så gør De en god gerning mod de to unge og mod mig ved ikke at støde mig bort. Jeg har nu i nogle år bare levet for andre. Det gøres ikke uden offer, Deres højærværdighed, især når man som jeg slet ikke endnu har afsluttet sit liv.

Biskoppen.

De er selve ungdommen, frue!

Fru Falk.

Det just ikke; – men uden kamp har det ikke gåt. Og nu vilde jeg have lidt løn for det. Hvem ønsker ikke det? Jeg vilde få leve sammen med dem, jeg har ofret mig for; jeg vilde få se deres lykke og gøre den til min. Berøv mig ikke det, Deres højærværdighed. Ti det beror på Dem!

Biskoppen.

Jeg kan ikke godt forstå, at det skulde bero på mig.

Fru Falk.

Det beror på Dem; ti for den pris, at jeg skulde holdes udenfor, tager min pleje-datter aldrig Deres brorsøn.

Biskoppen.

Det skulde gøre mig ondt, frue.

Fru Falk.

Jeg skyndte mig hid, før hun fik vide noget. Jeg tog brevet med. Tag det tilbage, Deres højærværdighed!

(Søger det.)

Biskoppen.

Hvad er det, frue?

Fru Falk.

Brevet! – Jeg lagde det på pulten for at tage det til mig, når jeg var

klædt, ... og i min hast og hæftighed – har jeg glemt det! Nu skriver Ågåt regninger ud ved den samme pult. Om hun ser Deres håndskrift? Hun aner straks noget. Ti vi har jo hver dag ventet Dem.

Biskoppen.

Så er der vel intet at gøre ved det?

Fru Falk.

Jo. Når hun nu kommer her – ti hun forstår alt og kommer straks – kunde da ikke Deres højærværdighed selv møde hende og sige: –

(Stanser.)

Biskoppen.

Og sige –?

Fru Falk.

Jeg har taget fejl. Et menneske skal dømmes ikke efter hvad det har fejlet, men efter hvad det har nåt; ikke efter dets tro, men efter dets vilje til godt og sant. Dette vil jeg lære min menighed ved på første søndag at besøge Deres pleje-mor. *(Hun ser olde-mors deltagelse, griber hennes hånd og vender sig.)* Hun, som er ærværdig, ber også for mig. Hun er fra en tid, som var tolerantere enn vor, i alle fall enn vi er i vor lille afkrog. Hennes lange livs visdom samler sig i dette ord: vær overbærende!

Biskoppen.

Der er et slags overbærenhed, frue, som ikke er os tilladt; det er den, der udsletter forskællen mellem godt og ondt. Den tolerance viste bedste-mors tid; men den er ikke efterlignelses-værdig.

Fru Falk (*går fra olde-mor*).

Om jeg har fejlet, om jeg er ringe for Deres høje livs-syn, husk, De tjener en, som var synderes ven.

Biskoppen.

Det vil jeg også være, når De kommer for at søge Deres sjæls frelse; jeg skal da gøre alt.

Fru Falk.

Hjælp mig at forsone min fortid! Det er for mig alt. For Dem er det ikke meget. Jeg forlanger bare lidt høflighed, ingen krænkelse! Jeg skal læmpe det, så vi sjælden ser hverandre. Bare ikke sæt mig udenfor; ti det er at overgive mig til foragt. Tro mig: De skal ingen skam have af mig, og de to unges taknemmelighed vil lønne Deres gode gærning.

Biskoppen.

Det gør mig meget ondt at stå således for Dem. Ti De må tro, at jeg er hård. Det er omvendt. På mit sinn ligger tuseners ængstelige samvittighed. Jeg tør ikke for min kære bror-søns skyld krænke hines agtelsesfulle tillid eller vor fælles lov. Det er allerede meget, at jeg i en så stærk kirkelig bevægelse som vor nu – åbner biskoppens hus for Deres pleje-datter; jeg kan ikke, jeg tør ikke også åbne det for en kvinde, som den hele menighed, om også med urette, ... ja, frue, jeg skal ikke såre Dem.

Fru Falk.

Virkelig!

Biskoppen.

Vær vis på, det gør mig ondt. Jeg har personlig fåt et udmærket intryk af Dem.

Olde-mor (*har imidlertid rejst sig og begynt at gå*).

Fru Falk.

De vil gå?

(Biskoppen iler hen og ringer på en klokke-stræng.)

Olde-mor.

Ja; – jeg er for gammel til kamp. – Og efter hvad jeg nu har hørt – har vist heller ikke jeg nogen ret til at sidde her.

(Cornelia kommer, modtager hende og går med hende ud i baggrunden.)

Fru Falk *(frem).*

Nu kan jeg sige Dem det: Deres højærværdighed er ikke modig. Åsyn til åsyn med mig føler De, hvad De bør gøre; men De tør ikke.

Biskoppen.

De er en dame, – og jeg tier.

Fru Falk.

Fordi jeg er en dame, har De i dag sagt mig ting, som De ikke vilde have sagt – f. eks. general Rosen, en mand, som trods sin fortid – og sin nutid – kommer i hr. biskoppens hus.

Biskoppen.

Han skal for fremtiden ikke komme hid. For øvrigt lar det sig ikke nægte, at her er forskæl.

Fru Falk.

Vist er her forskæl; men jeg tænkte ikke, den gik i *den* retning. Ej heller, at De, hr. biskop, var sat til at beskytte den stærkere, men den svagere, ikke den åbenbare last, men den uretfærdig anklagede.

Biskoppen.

Tror De, vi med nytte kan fortsætte denne samtale?

Ågåt (*åbner døren i baggrunden, og stående i døren roper hun*).

Tante!

Fru Falk.

Ågåt! Gud!

Ågåt (*kommende*).

Tante!

Fru Falk.

Du véd –? (*Ågåt kaster sig til hennes bryst.*) Mit barn!

Ågåt.

Jeg skønte, du nu var her, å Gud!

Fru Falk.

Styr dig nu, mit barn!

Ågåt.

Nej, det kan jeg ikke. Dette er for meget.

Biskoppen.

Ønsker damerne at være alene?

Ågåt.

Hvor er Hagbart?

Biskoppen.

Han er gåt en tur.

Ågåt.

Å, det koger og bruser! Så det var for denne pris, jeg skulde komme i familien, ved at sælge min plejemor, henne, som jeg elsker og agter

højest af alle i verden.

Biskoppen.

Skal vi fortsætte, frue, eller –?

Ågåt.

Fortsætte? Hvad? Underhandlingen om salg af min pleje-mor? Nej, om jeg skulde få komme i himmerige, jeg gik ikke did uden hende!

Biskoppen.

Barn! Barn!

Ågåt.

Ja, jeg må få tale; min sjæl må få drage ånde. Men dette er min sjæl, at jeg holder fast, hvad jeg elsker, med alle mine kræfter, med mit liv.

Biskoppen.

De er ung og bruger den unges overflødige sprog. Men jeg tænker, vi heller afbryder denne samtale; den fører så alligevel til intet.

Fru Falk.

Lad os gå!

Ågåt.

Hagbart!

(Hun så ham før de andre i døren til højre.)

Hagbart.

Jeg hørte din stemme helt ud! Fru Falk –!

Ågåt.

Hagbart! *(Iler opover; men da han skynder sig imod hende, viger hun.)* Nej, rør mig ikke!

Hagbart.

Men, Ågåt –?

Ågåt.

Hvorfor har du ikke magtet at hindre dette? Du har ikke engang talt til mig om det!

Hagbart.

Fordi jeg virkelig ikke vidste det.

Ågåt.

Sådant véd man, om der ikke siges et ord. Men det har ikke ligget dig på hjærte! – Vidste du det ikke nu?

Hagbart.

Jo; men –

Ågåt.

Og så kom du ikke styrtende til os!

Hagbart.

Det er sant ... jeg ...

Ågåt.

Du er borte i helt andre ting. Og jeg, som ene har levet for dette, for at få alt forsonet! Det trode jeg var gjort ved dig.

Hagbart.

Du er uretfærdig, Ågåt! Ti hvad kan jeg for –?

Ågåt.

Nej, du lever i drømme. Men det må du da føle, at min hæder ikke kan blive tantes skam, – at det er det umuligste på jorden.

Hagbart.

Ja, ja! Men behøver det at være så? Jeg flytter til eder og –

Ågåt.

Ja, det kan enhver stymper gøre.

Fru Falk.

Men, Ågåt!

Ågåt.

Ja, min sjæl er såret, skuffet, krænket. Jeg må skribe det ud! Ti det er ikke først i dag, og det er ikke bare dette.

Fru Falk.

Nej, det kan jeg forstå. Men hvad er det? Du sårer hans kærlighed.

Ågåt.

Hans kærlighed!

Fru Falk.

Du er aldeles ude af dig selv! Du taler over dig!

Ågåt.

Nej, jeg *taler* bare engang!

Fru Falk (*hen til hende, sagte*).

Vrede ord! Du, som har byttet sjæl med ham i stille og dybe timer; du, som har følt hans trofaste, rene vilje! Han er jo som ingen annen, Ågåt! –

Ågåt (*fra hende*).

Hold op! Hold op! Du ser ingen ting!

Fru Falk.

Du er rent vild, barn! Din opførsel begynder at blive til skam.

Ågåt.

Nej, da er hans til større skam. Ti det er jo ikke mig, han elsker.

(Skriger, flyr hen og gæmmer sig.)

Biskoppen *(til Hagbart, sagte).*

Så håber jeg, du tar bort på nogle dager.

Hagbart *(ligeså).*

Ja.

Biskoppen.

Kom!

(Hagbart følger in til venstre.)

Femte møde

Ågåt (*kommer frem*).

Kan du tilgive mig?

Fru Falk.

Lad os ta' hjem!

Ågåt.

Men sig mig et godt ord!

Fru Falk.

Nej.

Ågåt.

Jo, du kommer ikke før afsted.

Fru Falk.

Jeg kan ikke.

Ågåt.

Tante, jeg er ikke skinsyg på dig.

Fru Falk.

Ti! –

Ågåt.

Men lad mig få komme bort på nogle dager, – lad mig blive klar på mig selv! (*Græder.*) Å, Gud, tante! elsker du ham? (*Fru Falk vil rive sig løs.*) Jeg elsker ham ikke mere! Ved Gud, tante, elsker du ham, så tag ham!

Fru Falk.

Men så ti dog i det mindste på dette fremmede sted! – Vil du ikke blive med, så tar jeg hjem alene.

Ågåt.

Så kommer jeg aldrig efter.

Fru Falk.

Du er aldeles vild!

Ågåt.

Ja; uden at din stemme er mild, og dit åsyn er godt, kan jeg ikke

leve. Gud velsigne dig, tante, nu og alle tider!

Fru Falk.

Barn!

Ågåt.

Så!

Fru Falk.

Lad os så ta' hjem!

Ågåt.

Ja.

Tæppet faller.

TREDJE HANDLING

I haven hos fru Falk. Der er et lyst-hus til venstre med bord og stoler.
En større kurv halv-fyldt med æbler står på bordet.

Første møde

Fru Falk.

Ja, når der intet brug er for hesterne, Pedersen, så må vi hente frøkenen. Kan det ske i dag?

Pedersen.

Det kan det.

Fru Falk.

Send så lige godt straks Hans og to hester til sæteren efter henne.
Det er også for koldt for henne deroppe nu.

Pedersen.

Det skal ske.

(Vil gå.)

Fru Falk.

Nu, Pedersen? hvorledes går det Dem så?

Pedersen.

Å –!

Fru Falk.

Kom til mig i kvæld, så skal vi forsøge at optage vore samtaler igen.

Pedersen.

Det har jeg længe trængt til, frue.

Fru Falk.

Ja, jeg har på en otte-ti dagers tid ikke rigtig kunnet.

Pedersen.

Det har vi alle set, at noget har fejlet fruen.

Fru Falk.

Enhver har sit.

(Pedersen venter; men da fru'en blir ved varsomt at plukke æbler af et ungt træ og at lægge dem i en liden kurv, hun bærer, så går han til venstre.)

Annet møde

Hagbart *(fra højre, står en stund uden at ses).*

Frue!

Fru Falk *(giver et let skrig).*

Hagbart.

Jeg ber om forladelse! Jeg søgte Dem overalt. God dag, frue! Jeg kom tilbage i dette øjeblik.

Fru Falk.

Ågåt er ikke hjemme.

Hagbart.

Jeg véd det. Har hun været borte den hele tid?

Fru Falk.

Ja.

Hagbart.

Blir hun længe borte?

Fru Falk.

Jeg sender hester op i dag. Så er hun vel her i overmorgen.

Hagbart.

Det var Dem, jeg måtte tale med, frue.

Fru Falk.

Om Ågåt?

Hagbart.

Også om Ågåt.

Fru Falk.

De kunde ikke vente med det – til en annen gang?

Hagbart.

Fruer, jeg kommer lige fra damp-skibet hid. Og da skønner De selv –

Fru Falk.

Men når det angår Ågåt, og hun ikke er –

Hagbart.

Det om Ågåt er snart sagt: Hun havde ret; jeg vidste det bare ikke den gang –

Fru Falk.

– Gud! –

Hagbart.

Jeg elsker ikke Ågåt.

Fru Falk.

Men om nu Ågåt elsker Dem?

Hagbart.

Det viste hun mig sidst, at hun ikke gør. Til Dem må hun have sagt det lige ud?

Fru Falk.

Ågåt var – hvad skal jeg kalle det? – for oprørt til at stå til troende.

Hagbart.

Altså har hun sagt det. Det kunde jeg tænke. Ja, det var jeg vis på.

–

Ågåt elsker ikke mig; men *Dem* elsker hun, frue. Hun vil Deres lykke.

Fru Falk.

Dersom De ikke elsker Ågåt, så synes mig, at De ikke burde være kommen hid.

Hagbart.

Det kunde De have ret i. Men jeg er ikke den samme, som kom her

før; jeg kommer heller ikke for det samme.

Fru Falk.

Elsker De ikke Ågåt, så tør De ikke være her; jeg må gentage det.
Det hensyn skylder De både hende og mig.

Hagbart.

Jeg forsikrer, at de største hensyn, som gives, netop har ført mig
hid, hvor jeg nu står.

Fru Falk *(som hidintil har forsøgt at blive ved ved træet).*

Så går jeg.

Hagbart.

Det gør De ikke!

Fru Falk.

Jeg kender Dem ikke igen!

Hagbart.

Gud ske lov! Ti jeg har ikke megen ærbødighed for den, jeg før var. Mange kan gøre sådant i en håndvending; men jeg har behøvet tid for at få alle mine skibe opsejlede i én linje.

Fru Falk.

Jeg forstår Dem ikke.

Hagbart (*ennu mens hun taler, og ganske nær*).

De forstår mig!

Fru Falk.

Dette er synd! Tag Dem i agt!

Hagbart.

Deres hånd skælver –

Fru Falk.

Det er ikke sant!

Hagbart.

«Væk ikke dæmonerne!» hedder det. Det er unødigt tale. Ti dæmonerne er vore livskræfter.

Fru Falk.

Men de skal styres. Dette er mit livs dyre lære, og jeg slipper den ikke.

Hagbart.

Dersom jeg ikke trode, at jeg var styret hid af sanhedens egen magt, så stod jeg her ikke. Jeg har haft et langt arbejde. Jeg har måttet løse lænke for lænke, at kræfterne skulde få svulme, samle sig og stævne frem. Her er de, – og nu skal vi tilsammen videre.

Fru Falk.

Det kunde være sket uden dette.

Hagbart.

Jeg elsker Dem! Det er Dem, jeg har elsket i hende – fra første dag. Jeg elsker Dem.

Fru Falk.

Så hav ærbødighed for mig! – Gå!

Hagbart.

Leonarda!

Fru Falk.

Nej, nej, nej! (*Flygter.*) Å, hvorfor er dette kommet!

Hagbart.

Skridt for skridt er det kommet. Modstanden, denne barske ven, har drevet os. Å, bliv lykkelig, som jeg er det nu!

Fru Falk.

Jeg fortjener ikke lykke. Jeg har ikke ventet på den.

Hagbart.

Jeg véd ikke, hvad De alt har gennemgået for at blive, som De nu er, – så skøn, så god, så san.

Men det véd jeg, at havde de andre ikke dømt Dem for, hvad De har fejlet, så havde jeg ikke elsket Dem for, hvad De har nåt. Og det tænkte jeg gav mig ære hos Dem.

Fru Falk.

Evig tak! – Men menneskene har imod sådant. De har imod, at en ung mand bejler til en ældre kvinde, og når –

Hagbart.

Menneskene har jeg dog aldrig spurt, ikke engang, da jeg var som stærkest bunden. Og nu spør jeg Dem, bare Dem!

Fru Falk.

Og jeg svarer: Den enkelte kan trives uden menneskenes sympati, ikke et forhold. Den kolde vind, der går, trænger snart imellem.

Hagbart.

Når De svarer mig, føler jeg det, jeg selv siger, så stift, så højtideligt, – så kejtet. Men jeg må blive ved, som jeg nu engang er. Kære, gode, fra det øjeblik jeg fullt ud følte, at det var Dem, jeg elskede, blev der bare ét stort; – alt andet forsvant. Jeg fatter derfor ikke, hvad De siger. Tror De, man vil arbejde på at få mig træt? At man kan opnå det?

Fru Falk.

Ikke nu, men siden. Der kommer en tid –

Hagbart.

– ja, en arbejdets, en udviklingens tid! Den er jo kommen. Det er for dens skyld, jeg står her. Måske kommer også en kampens, – Gud give det! – Er det *da*, at hensynene skal få råde? Nej. De er fri, og jeg er fri; i vor vilje har vi vor fremtid.

Fru Falk.

Og så er jeg imidlertid bleven gammel –

Hagbart.

– De –! –

Fru Falk.

– og skinsyg og besværlig, – men De ung blandt de unge, glad blandt de glade! –

Hagbart.

De har mere ungdom enn jeg. Forvandlings-rige! Som De er det i øjeblikket, vil De blive det i livet, – altid ny. Enhver alder vil overgyde Dem med en annen skønhed, en åndigere kraft. Tror De, jeg har fattet Dem halvt, eller at jeg elsker Dem halvt? Det er først og fremst hos

flammen i din sjæl, at jeg vil sidde. Sanhedsmagten har draget mig til dig. Du uudgrunnelige, jeg vil i et helt liv ikke blive færdig med dig.

Fru Falk.

Dette er som stundum om våren. Luften lokker ud og beruser; men den kan være dødelig.

Hagbart.

Du elsker mig! Jeg vidste det, før jeg kom hid i dag. Jeg så det, straks jeg stod her. Kærligheden er dit livs luft; jeg har aldrig set det således hos noget andet menneske. Derfor må jo de skuffelser, du har gennemgået, de savn, du har følt, have været grænseløse. Og når så kærligheden bydes dig, ægte og hel, så skælver du –!

Fru Falk.

Nej, dette er en forståelse, som jeg tænkte umulig! Den gennemildner alle evner; den –

Hagbart.

– Men har jeg ikke haft den, bestandig vi har talt sammen?

Fru Falk.

Jo.

Hagbart.

Er den så ikke mit vidne, at vi to –?

Fru Falk.

Jo; det er sant! Jeg kan ikke gæmme mig for dig.

(Brister i gråd.)

Hagbart.

Men hvorfor denne angst –?

Fru Falk.

Jeg véd ikke! Den er dagers, den er vågne nætters!

(Græder fremdeles.)

Hagbart.

Men det, du har nævnt, er jo intet. Det kan passe andre, men ikke os, andres forhold, men ikke vort.

Fru Falk.

Det var i angsten og på flugten, jeg nævnte det. Jeg kastede, hvad jeg først fant, for at stanse dig. Men det er ikke dette, – å Gud!

(Hun synker sammen.)

Hagbart.

Leonarda!

(Iler til.)

Fru Falk.

Nej, kom ikke! Lad mig være!

Hagbart.

Du bugner under det, og du tør ikke alligevel?

Fru Falk.

Hagbart, der er noget i dette, som ikke er ret –

Hagbart.

– I måden, hvorpå det er kommet? At Ågåt ledede mig in til dig?

Tænk dig om, og du vil se, at det kunde ikke være annerledes.

Fru Falk.

Det er ikke ord, som afgør sådant. Jeg må se Ågåt; jeg må tale med Ågåt.

Hagbart.

Det har du jo gjort! Du véd det, at det er du, som elsker, og ikke hun; det er dig, jeg elsker, og ikke henne. Hvad er det, du mere vil?

Fru Falk.

Jeg vil få tid. Jeg vil ikke tabe styret over mig selv. Jeg har tilkæmpet mig det i års forsagelse og opofrelse. Det var min stolthed. Men det vil ikke lyde mig, når du taler. Hvert ord af din sjæl suger min i sig. Er der lykke på jorden, så er det at tages, tanke for tanke, over i en uendelig forståelse. Men der følger en angst med, – hos mig i det mindste. Nej, svar mig ikke! Du har for megen magt; ti jeg elsker dig, elsker som den, der har trot, at det højeste ikke var til, ikke muligt for mig, – og nu bryder det inover mig i den dybeste fred som forræderi mod mit barn.

Hagbart.

Men det er det jo ikke!

Fru Falk.

Jeg véd det ikke; lad mig få tid!

Jeg har angst. Svundne timer komme frem i denne angst. Og der er mere i den. Jeg ængstes for det grænseløse i min egen kærlighed til dig. Jeg kunde drage dig ned med i en hvirvel! – Nej, svar mig ikke! Rør mig ikke! – – Hagbart, elsker du mig?

Hagbart.

Og du spør? –

Fru Falk.

Så hjælp mig! – Gå! – Vær skøn! Lad mig få kænne denne sejr i min sjæl og se dig i dens lys! Andre trænger kanske ikke til det. Men jeg trænger til det. – Gå!

Hagbart.

Leonarda!

Fru Falk.

Vent, til der kommer bud. Det kan ikke vare længe. Tag stille, hvad som kommer, husk: jeg elsker dig! Nej, sig intet! Jeg har ikke mod og

kraft til mere. *(Hvisker.)* Gå! *(Han går.)* Hagbart! *(Han stanser.)* Det, du har sagt mig i dag, er det højeste, jeg har levet. Men at du nu går tavs bort, er mere enn alt, du har sagt.

(Han går.)

Tredje møde

Fru Falk *(står en stund i stor henrykkelse, går, står. Med én gang roper hun).*

Ågåt!

Ågåt *(udenfor).*

Er du der?

Fru Falk.

Men, barn! *(Ud, kommer in igen med hende i favnen.)* Har du gåt?

Ågåt.

Hele vejen! *(Hun holder sin hat i hånden, er solbrænt og varm og har mærker efter at have gåt en lang fodtur; på ryggen har hun en ransel, som hun lægger af.)* Jeg har vasket mig i en bæk i dag og gjort toilet ellers også.

Fru Falk.

Har du gåt i nat?

Ågåt.

Nej, jeg lå en stund på Opsal; men jeg var ude ved solgang. Gud, hvor det var skønt! –

Fru Falk.

Og jeg, som netop har ladet lage i stand for at hente dig.

Ågåt.

Nå; så kan de hente mit tøj. For jeg kunde ikke vente længer.

Fru Falk.

Du ser så godt ud.

Ågåt.

Å, det er, fordi jeg er så sol-brænt, det.

Fru Falk.

Ja, du har det da godt – nu!

Ågåt.

Udmærket, tante! For nu er det over altsammen. Jeg har fåt brev fra olde-mor.

Fru Falk.

Var det fra henne, det brev, jeg sendte op? Jeg kunde ikke begribe, fra hvem det var.

Ågåt.

Jo, det var fra henne. Her er det. Du må høre.

Fru Falk.

Ja.

Ågåt (*læser*).

«Kære barn!
Jeg har ikke skrevet på mange år, så det blir derefter. Men Hagbart er borte, så jeg må sige dig det selv. Vær ikke længer bedrøvet. Når I gifter eder, flytter jeg til eder.» – Er det ikke mageløst, tante?

(Sitrer af fryd og kaster sig om halsen af henne.)

Fru Falk.

Men –!

Ågåt.

Men? Så gives der ikke noget men mere da, skønner du! Ti dette gælder jo dig.

Fru Falk.

Mig? – Ja, men ... *du*? Hvorledes har du det? – med Hagbart?

Ågåt.

Å, det? – Ja, nu skal jeg fortælle dig det, hvorledes det egentlig gik til. For nu kan jeg gøre det. – Nej, tag det ikke så alvorlig, tante! Det er jo ikke noget. Men lad os sætte os! (*Flytter stolen tilrette, mens hun taler.*) Jeg trænger virkelig også til at sidde lidt. – Ser du, det kom som et uventet overfall, – ligesom bagfra. Nej, kære tante, vær ikke så bekymret! Her står ingenting på længer. Det kom virkelig af en komedie

Fru Falk.

Af en komedie?

Ågåt.

Vi så sammen i de dager, vi to, kan du huske: «Når damer fører krig» af Scribe.

Fru Falk.

Ja.

Ågåt.

Og så tænkte jeg, ja, jeg sa' det vist også: Han er dog i grunnen dum, den Henri. Han har valg mellem en sterk, skøn, ildfull kvinne, der kunde give sit liv for ham, – og et barn, som i grunnen er dumt, for det er hun, det nytter ikke at nægte det, tante, – og så vælger han denne lille ubetydelige person. Det er alene, fordi han selv er ubetydelig. – Nej, jeg må sidde ned, jeg hviler bedre da. (*Lader sig glide helt ned, hvilende armen på fru Falks fang.*) Å, det var godt! Og nu slipper du for at se mig i ansigtet oftere, enn jeg selv vil, for du tar det altfor gruelig højtideligt, og nu kommer noget flovt. – Med én gang stod det nemlig for mig: Gud! Fruen, det er –, og hun, den lille tingest med det krøllede år, er –, og han? Men Hagbart er ikke ubetydelig, han havde valgt annerledes! Og jeg véd ikke; men det slog mig i samme stund, at Hagbart lige fra første dag havde talt med dig og bare med dig og næsten slet ikke med mig, og *hvis* han talte med mig, da om dig. Jeg blev i den grad hjerte-sår, at det var, som én stak mig, og siden – jeg skammer mig nu så over det – hadde jeg ikke mere fred; der fulgte mig en stor smerte, vågen og i drømme, og det ligesom snørede sig

sammen om brystet, bare han talte til dig eller du til ham. Jeg skammer mig; ti hvad var naturligere, enn at han aldrig blev træt af at tale med dig! Jeg blir det jo ikke selv.

Fru Falk.

Men jeg véd endnu ikke, ... jeg forstår endnu ikke –!

Ågåt.

Vent nu! Nej, se ikke så spænt på mig! Det er jo forbi nu!

Fru Falk.

Hvad er forbi?

Ågåt.

Herre Gud, så vent! Du, tante, er da endnu mere utålmodig enn jeg selv. Jeg vil, at du ikke skal tro mig værre, enn jeg er. Og derfor må jeg først fortælle, at jeg kæmpede. Jeg lå og græd om natten, ti jeg kunde jo ikke tale med dig om det; jeg gjorde mig så overgiven, munter og lykkelig om dagen, og så, tante, så sa' jeg en dag fullt og helt til mig selv: Kan *det* gøre dig ondt, at han elsker hende højere enn dig? Hvad er du mod hende? Og hvor herligt, om tante fant en, hun højt kunde elske, og som jeg havde ført til hende!

Fru Falk.

Min herlige Ågåt!

Ågåt.

Ja, nu må jeg ikke gøre mig *bedre*, enn jeg er, heller. Ti det var ikke altid, jeg kunde sige det. Der var noget, der bestandig skød op igen, ligesom – ja, ligesom en hulken. Men så tog jeg mig alvorlig sammen og sa' til mig selv: Om det også er din egen lykke, du ofrer henne? Er det kanske for meget? Nej, og atter og evig, nej! Og når han ikke elsker mig mere! Skulde jeg da ikke kunne kæmpe det ned? Det vilde dog være fejgt ikke at kunne det! Jeg forsmår en, som ikke elsker mig!

Fru Falk.

Ågåt, jeg beundrer dig, jeg elsker dig, jeg er stolt af dig!

Ågåt.

Å, tante, jeg har aldrig følt som da, hvad du var for mig! Hvis jeg kunde gøre noget stort i livet, noget, som var rigtig godt eller rigtig vakkert, så har du lagt det i mig; ti jeg gik da og sværmede for alt, jeg skulde finne på for at lede dette frem; jeg vilde påtage mig den ydmygste stilling, uden at I skulde fornemme et kny, et suk, ... og da stod du bestandig for mig! Ti det følte jeg, at du kunde gøre dette for mig! Ja, det har du jo i grunden allerede gjort. Du rigtig lyste for mig,

tante!

Fru Falk.

Ågåt!

Ågåt.

Men du ser ikke så glad ud, som jeg nu er! Fatter du endnu ikke, hvorledes det gik til?

Fru Falk.

Jo, men – udgangen?

Ågåt.

Kære, den kænner du jo! Nej, det er sant! Det må jeg jo ikke glemme at fortælle, for ellers kan du jo ikke forstå, hvorfor jeg bar mig så dumt ad hos bispen.

Fru Falk.

Nej.

Ågåt.

I mine stolte sværmerier, ser du, om forsagelse for at gøre eder lykkelige – kunde der komme på mig, ja, et virkelig raseri mod Hagbart, fordi han ingenting sa' til mig, ... eller rettere, ingenting forstod, ... han gik ligesom i drømme. Er det ikke underligt, at det ene således kan blande sig med det andet? Og det var stærkere, enn jeg selv vidste af; – ti da bispen vilde forkaste dig, det kom også ligesom bagfra! – da tabte jeg rent besinnsel, fordi Hagbart ikke havde hindret dette i steden for at gå der og drømme; jeg véd ikke, – men – ja, du så selv, hvorledes det gik; det brast ud altsammen hulter til bulter, jeg var rigtig engang igen til gagns uartig og du sint, – og så blev vi venner igen, og jeg rejste, og så, tante –

Fru Falk.

Og så –?

Ågåt.

Ja, så tænkte jeg over! Alle de vakre ord om ham, som du gav mig med på vejen, de vokste og vokste. Du blev igen selv så stor, så mild. Deroppe var også rent vidunderligt! Nej, den luft, den klarhed, det over alle grænser store, du! Og vandet, næsten altid stille, så nedsænkt lå det; og der kunde være, især om kvælden, å, hvor stille! Og så lukkede det sig som et sår.

Fru Falk.

Hvad lukkede sig?

Ågåt.

Smerten, tante. Der var ingenting mer i vejen. Hagbart er jo, som du sa', så ædel, så san. Og du selv, tante! I vilde ikke have gjort mig noget ondt, nogen af eder, nej, ikke engang ufrivillig. Å, det var så godt at kænne det. Jeg hvilte mig i det mangen gang, til jeg sovnode, der jeg sad, – så lykkelig. Gud, hvor jeg elsker ham! – og så kom brevet fra olde-mor. –

Hans (*kommer således, at han ikke straks ser Ågåt*).

Frøkenen skal være – Der er De jo!

Ågåt (*rejser sig*).

Du virkelig skræmte mig, Hans!

Hans.

Velkommen tilbage!

Ågåt.

Tak.

Hans.

Ja, så slipper jeg at rejse –?

Ågât.

Ja da! Men der må nogen op efter mit tøj.

Hans.

Naturligvis. Men hvad fejler fruén?

Ågât.

Tante? – Gud, hvad er det?

Hans.

Fruén har i det sidste ikke været frisk.

Ågât.

Ikke det? Men, tante! Skal jeg –? Vil du –? Tante! Men, tante!

Hans.

Skal jeg kanske hente –

Fru Falk.

Nej, nej! – Men du, Ågåt, vil du – – Gud! – Vil du ... springe in –

Ågåt.

Dråberne med den røde etiket?

Fru Falk.

Ja. (*Ågåt bort.*) Hans, skynd dig hen til generalen, – bed ham komme hid! Straks!

Hans.

Ja, frue!

Fru Falk.

Hans!

Hans.

Ja!

Fru Falk.

Tag hest! Generalen er måske ikke hjemme, så efter ham!

Hans.

Ja. *(Ud.)*

Ågåt.

Her er det, tante!

Fru Falk.

Tak. Nu er det over.

Ågåt.

Men hvad er det, tante?

Fru Falk.

Det er, mit barn, – det er noget, som kommer undertiden i overgangen fra sommer til høst.

Tæppet faller.

Mellem tredje og fjerde handling kun nogle minutters ophold, som udfyldes med musik, der begynder, før tæppet er helt nede.

FJERDE HANDLING

Hos biskoppen. Aften, og lys tændte.

Første møde

Biskoppen og fru Falk, den sidste rejse-klædt med et sjal på armen og en væske i hånden, træder in. Biskoppen vil fri hende for det, som hun bærer. Men hun lægger det selv fra sig.

Fru Falk.

De må undskylde, hr. biskop, at jeg ulejliger Dem og det så sent; det har en årsag, som jeg ikke råder over. – Er Deres bror-søn hjemme?

Biskoppen.

Nej. Men jeg venter ham; han har søgt mig to ganger i eftermiddag uden at træffe mig.

Fru Falk.

Jeg vilde gerne skynde mig, før han kom.

Biskoppen.

Skal jeg altså få vide, når han kommer hjem?

Fru Falk.

Ja, tak!

Biskoppen (*ringer*).

Hans olde-mor siger, han har været hos Dem i dag lige efter sin hjemkomst.

Fru Falk.

Ja. –

Biskoppen (*til den intrædende pige*).

Vær så god at lægge mærke til, når kandidaten kommer hjem, og lad mig få vide det.

(Pigen går.)

Fru Falk.

Han har talt med sin olde-mor?

Biskoppen.

Ja.

Fru Falk.

Efter at han –?

(Stanser.)

Biskoppen.

Efter at han har været hos Dem.

Fru Falk.

Har han sagt noget?

Biskoppen.

Han har været meget bevæget. Men jeg har ikke spurt olde-mor om mere. Jeg kan nemlig tænke mig det; – han har talt til Dem?

Fru Falk.

Ja.

Biskoppen.

Og De, frue?

Fru Falk.

Jeg –? Jeg er nu her.

Biskoppen.

For at rejse, om jeg forstår rigtig?

Fru Falk.

For at rejse. Det blir nu, som De vil have det, hr. biskop.

Biskoppen.

Og han skal ikke vide noget om det?

Fru Falk.

Ingen – uden den, som ledsager mig. Jeg går om bord i aften i det engelske damp-skib.

Biskoppen (*ser på sit ur*).

Da har De ikke megen tid.

Fru Falk.

Jeg vilde også bare betro i Deres hænder, hr. biskop, et gave-brev på, hvad jeg her ejer.

Biskoppen.

Til Deres søster-datter?

Fru Falk.

Til Ågât. Hun skal have alt.

Biskoppen.

Men De sagde sidste gang, frue –?

Fru Falk.

Til rejsen har jeg altid nok. Jeg behøver senere intet. Jeg kan ernære mig selv.

Biskoppen.

Men Ågåt, frue? Vil De ikke vente, til Ågåt kommer hjem?

Fru Falk.

Ågåt kom hjem i dag. Hun hviler nu. Men min vogn er sendt tilbage for at hente hende hid – straks. Er De da så god at tage mod hende ... jeg vidste ingen annen ... og trøste hende –!

Biskoppen.

Det skal jeg, frue. – Jeg forstår, at dette må koste på.

Fru Falk.

Og vil De prøve ... at få det godt igen mellem de to?

Biskoppen.

Men de elsker jo ikke hverandre.

Fru Falk.

Ågåt elsker ham. Og da de begge elsker mig, så tænkte jeg, at når jeg først var borte, – og de vidste, at det var mit ønske, – jeg tænkte, at de fant hverandre i deres fælles kærlighed til mig. – Jeg håber det. De

er begge så unge.

Biskoppen.

Jeg skal gøre, hvad jeg kan, frue.

Fru Falk.

Tak! Så vilde jeg bede Dem venligt tillade, at olde-mor flyttede ud på landet til Ågåt, – eller at Ågåt flyttede hid in, ganske som begge vil, for at Ågåt kunde få den adspredelse at pleje olde-mor; ti hun holder af hende.

Biskoppen.

Og olde-mor af hende.

Fru Falk.

Og der, hvor olde-mor var, derhen kom vel også Hagbart. Den gamle vilde måske da hjælpe dem.

Biskoppen.

Jeg finder Deres forslag udmærket, og jeg forbavses bare over, at De nu har tid og kraft til at tænke alt dette ud.

Fru Falk.

Er olde-mor endnu oppe?

Biskoppen.

Ja; jeg kommer just nu fra hende. Hagbart har sat hende i uro. Hun tåler så lidt.

Fru Falk.

Så er det måske ikke værdt, at jeg siger hende farvel. Jeg havde ellers trang til det.

Biskoppen.

Jeg tør ikke tillade det.

Fru Falk.

Vil De da være så god at hilse fra mig – og takke!

Biskoppen.

Det skal jeg.

Fru Falk.

Og bede hende – hjælpe –!

Biskoppen.

Jeg tager megen del med Dem, frue.

Fru Falk.

Tilgiv mig så, Deres højærværdighed, den forstyrrelse, jeg har bragt in her. Den var ufrivillig.

Biskoppen.

Jeg beklager, frue, at jeg ikke før har lært Dem at kænne. Da kunde meget nu have været annerledes.

Fru Falk.

Derom skal vi nu ikke tale.

Pigen (*kommer in*).

Jeg skulde bringe dette kort til fruen.

Fru Falk.

Tak! – Generalen er altså i forstuen?

Pigen.

Ja.

Biskoppen.

Er general Rosen her?

Fru Falk.

Jeg har tilladt mig at bede ham hente mig her, når damp-skibet signaliserte.

Biskoppen.

Bed generalen komme in! (*Pigen går.*) Det er altså general Rosen, som –

(*Stanser.*)

Fru Falk (*søger i sin væske*).

– skal ledsage mig. Han er min mand.

Biskoppen.

Deres fraskilte mand.

Fru Falk.

Ja.

Biskoppen.

Så har jeg gjort Dem megen uret, frue.

Fru Falk.

Å-ja.

Generalen *(kommer. Han er iført en elegant rejse-dragt og ser udmærket ud).*

Jeg ber Deres højærværdighed tilgive; men tiden er inne. – Frue, dette er Deres?

Fru Falk.

Ja. – Vil De så, når Ågåt kommer, hr. biskop, give hende dette? – Og hjælpe hende?

Biskoppen.

Ja, frue. Gud være med Dem!

Pigen *(in)*.

Kandidaten er kommen.

Fru Falk.

Farvel! – Hils –!

Biskoppen.

Dette er vist mere, enn nogen af os kunde have gjort.

Fru Falk.

Det kommer bare an på, hvor højt man elsker. Tak! Farvel!

Biskoppen.

Farvel!

(Generalen byder ærbødig armen; hun tager den; de går. Biskoppen følger.)

Annet møde

Hagbart (*kommer fra højre, ser sig om, blir forundret, går mod baggrunden, men møder biskoppen i døren*).

Biskoppen.

Er du der –?

(Begge går tavse frem over.)

Hagbart (*i stærk sinns-bevægelse, men dæmpet*).

Jeg hører det på tonen, – og jeg ser det på dig, – at du véd det.

Biskoppen.

Du tror, jeg har talt med din olde-mor?

Hagbart.

Ja.

Biskoppen.

Det har jeg også. Hun har intet egentligt sagt. Men jeg skønner det jo. Du véd, jeg skønte det tidligere enn du selv.

Hagbart.

Det er sant. Jeg har kæmpet min kamp igennem.

Biskoppen.

Det har du næppe, Hagbart.

Hagbart.

Ja, *du* vil ikke sige så; jeg véd det. Men jeg kaller det mit livs afgørende sejer. Jeg elsker fru Falk. Og hun elsker mig.

Biskoppen.

Hvis du ikke var i så stort oprør –

Hagbart.

Det er ikke oprør, det er lykke. Men her hos dig, – ja, jeg er ikke kommen for at bede om din velsignelse; det får gå uden den! Men jeg er kommen for at sige dig det; ti det er min pligt. – Gør det dig så ondt?

Biskoppen.

Ja.

Hagbart.

Onkel, det krænker mig.

Biskoppen.

Min søn! –

Hagbart.

Det krænker mig for hendes skyld og for min. Så kænner du ingen af os.

Biskoppen.

Skal vi sætte os og tale sammen, Hagbart?

Hagbart.

Jeg ber dig ikke at forsøge nogen overtalelse.

Biskoppen.

Vær rolig! Jeg ærer din følelse. Og jeg véd nu, at hun er den værd.

Hagbart.

Hvad siger du?

(De sætter sig.)

Biskoppen.

Min kære Hagbart, lad mig straks bekænde det: Også jeg har haft mine oplevelser siden sidst her. Og de har lært mig, at jeg var ikke i min ret mod fru Falk.

Hagbart.

Er det muligt?

Biskoppen.

Jeg har dømt hende både for tidlig og for strængt. Det er en skødesynd, vi har. Og jeg har taget for meget hensyn til mennesker, har haft for lidt af den kærlighed, som skulde give mod til at gøre godt. Hun, som jeg tænkte underlegen, hun har lært mig det.

Hagbart.

Du véd ikke, hvor du ved disse ord gør mig taknemmelig – og lykkelig!

Biskoppen.

Jeg vil sige mere. Derved, at vi var uretfærdige mod hende, forledede vi i sin tid dig, som endda trode på os, til også at være uretfærdig mod hende og på ungdommens vis være det stærkere enn vi. Dette skabte et tilbageslag i dig, som førte til kærlighed. Var kærligheden en synd, så havde vi skyld i den.

Hagbart.

Men den er synd!

Biskoppen.

Nej. Men at du følte, vi vilde tage den for synd, oprørte din retfærdigheds-følelse og øgede din kærlighed. Du er en ædel natur.

Hagbart.

Gud, hvor jeg skal elske dig efter dette, onkel!

Biskoppen.

Derfor har jeg sat mig ned hos dig, Hagbart, for at bede dig om forladelse. Og hende! Og også den menighed, som jeg skal lede, men som jeg ikke stolte nok på. Ti også i den er de gode de fleste; de var

komne med, havde jeg haft mod til at gå foran.

Hagbart (*på knæ*).

Jeg ærer dig som ingensinne, og som aldrig nogen har æret dig!

Biskoppen (*har rejst sig*).

Kom, Hagbart!

Hagbart (*rejser sig og kaster sig til ham*).

Onkel!

Biskoppen.

Har du kærlighed stærk nok til at tåle –

Hagbart.

Å, alt!

Biskoppen.

Ti undertiden får vi den, for at den skal lære os at ofre.

Olde-mor *(in).*

Jeg hørte Hagbarts røst!

Hagbart.

Olde-mor! *(Både han og biskoppen op imod henne.)* Oldemor! Gud i himlen,
hvor jeg er lykkelig!

(Han tar hennes ene arm.)

Olde-mor.

Er det sant?

Biskoppen *(som tar hennes annen arm).*

Du skulde ikke gå alene.

Olde-mor.

Jeg hørte Hagbarts røst; – den var så sterk, og så tænkte jeg: der
står noget på.

Hagbart.

Og så er det bare godt! Onkel samtykker, onkel er stor, onkel gør
alt, alt godt igen – og mere til! Gud, – olde-mor, at du skal være så

gammel! Jeg havde lyst til at ta' og bære dig, springe rundt med dig.

Olde-mor.

Nej, det må du nok lade være. (*Bringes til sæde.*) – Nu –? Hvad så mere?

Hagbart.

Hvad så mere? Nej, jeg véd ikke mere! Der er ikke mere!

Biskoppen.

Jo, Hagbart, der er mere.

Hagbart.

Du siger det så alvorlig? – Du *er* så alvorlig ja, bevæget –? Onkel!

(*En vågn høres komme.*)

Biskoppen.

Vent lidt, min søn. Vent lidt!

(*Går ud af hoved-døren.*)

Hagbart.

Kære olde-mor, hvad kan det være?

Olde-mor.

Jeg véd ikke. – Men lykken er ofte så kort.

Hagbart.

Lykken så kort? Hvad er det? Gud, olde-mor, pin mig ikke!

Olde-mor.

Jeg forsikrer dig, jeg véd intet. – Bare –

Hagbart.

– Bare – Hvilket? –

Olde-mor.

– At din onkel var hos mig, da fru Falk blev meldt.

Hagbart.

Fru Falk? Har fru Falk været her? Nu?

Olde-mor.

Netop.

Hagbart.

Så må noget stå på! Kanske det var henne, som onkel – *(Styrter opover; døren åbnes; bispen træder in med Ågåt under armen.)* Ågåt!

Ågåt.

Hagbart! – *(Angst.)* Er tante ikke her?

Cornelia *(som har fulgt efter biskoppen og Ågåt in).*

Men, bedste-mor!

(Går hen til henne.)

Biskoppen.

Kære Ågåt, Deres pleje-mor har pålagt mig at give Dem dette brev.

Hagbart.

Et brev –?

Olde-mor.

Hvad er det? Lad mig se!

(Hennes stol blir af Cornelia draget halvt om mod de andre.)

Hagbart.

Læs højt, Ågåt!

Ågåt *(læser).*

«Dyrebare! Når du modtager dette brev, er jeg – rejst. Jeg elsker den, som du –»

(Giver et stort skrig og faller. Biskoppen tar mod henne.)

Olde-mor.

Hun er rejst?

Cornelia.

Hun elsker den, som –? – Gud, se Hagbart!

Biskoppen.

Cornelia! (*Denne iler til biskoppen; de lægger begge Ågåt ned. Cornelia står hos. Biskoppen vender sig.*) **Hagbart!** (*Denne styrter til hans bryst.*) **Mod! Mod! min søn!**

(*Stilt.*)

Olde-mor (*rejser sig*).

Så de store følelsers tid er vendt tilbage!

Tæppet faller langsomt.

Noter

[n1](#). Femte] *rettet fra*: Sjette (*trykkfeil*)

Bjørnstjerne Bjørnsons *Leonarda* er lastet ned gratis fra bokselskap.no